DOMSTOLENS DOM
AF 1. OKTOBER 1975 [1]

Van Vliet Kwasten- en Ladderfabriek mod Fratelli Dalle Crode (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Gerechtshof Arnhem)

Sag 25/75

Sammendrag

Konkurrence — karteller — eneforhandlingsaftaler — kategorier af aftaler — fritagelse — uanvendelighed
(Kommissionens forordning nr. 67/67, artikel 3)

En eneforhandlingsaftale mellem en fabrikant i en medlemsstat og en eneforhandler andetsteds i fællesmarkedet er omfattet af artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 67/67/EØF, når den forpligter fabrikanten til at forbyde formidlere og forbrugere i hans stat at eksportere eller lade de pågældende produkter eksportere til det område, aftalen vedrører, og når den har den virkning, at formidlere og forbrugere i dette område i betydeligt omfang afskæres fra at erhverve disse produkter direkte fra fabrikantens stat.

En sådan aftale er omfattet af artikel 3 i forordning nr. 67/67, selv om formidlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører, har faktisk mulighed — uanset om de benytter den — for at erhverve de produkter, der omhandles af aftalen, på fællesmarkedet uden for fabrikantens stat.

I sag 25/75

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af Gerechtshof (appelretten) Arnhem (første afdeling for civile sager) er indgivet til Domstolen for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

VAN VLIET KWASTEN- EN LADDERFABRIEK N.V., Nijmegen (Nederlandene),

og

FATELLI DALLE CRODE, Conegliano (Italien),

1 — Processprog: Hollandsk.

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Kommissionens forordning nr. 67/67/EØF af 22. marts 1967 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3 på kategorier af eneforhandlingsaftaler (EFT-specialudgave 1967, s. 9; org. ref. JO 1967, nr. 57), navnlig dens artikel 1 og 3,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, afdelingsformændene J. Mertens de Wilmars og Mackenzie Stuart, dommerne A. M. Donner, R. Monaco (refererende), P. Pescatore, H. Kutscher, M. Sørensen og A. O'Keeffe,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Forelæggelseskendelsen og de skriftlige indlæg indgivet i henhold til artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og skriftvekslingen

1. Ved salgskontrakt af 25. februar 1968 overdrog det italienske selskab »Fratelli Dalle Crode« (herefter kaldt »Dalle Crode«) fra den 1. marts 1968 det hollandske selskab »Van Vliet Kwasten- en Ladderfabriek N.V.« (herefter kaldt »Van Vliet«) eneforhandlingen for Benelux af samtlige de pensler med plastikskaft, som fremstilles af selskabet, og samtlige nødvendige dele til fremstilling af pensler.

Nævnte kontrakts artikel 4 og 5 lyder således:

»Artikel 4:

Brødrene Dalle Crode garanterer, at deres leveringer af:
a) pensler med plastikskraft
b) beslag og plastiktilbehør til pensler,
c) alt, hvad der har forbindelse med plastikpensler, til kunder i Italien, grossererе eller fabrikanter osv. efter vor gensidige aftale ikke må være bestemt til eksport til lande inden for Benelux.

Artikel 5:

De i artikel 4 omhandlede betingelser vedrørende Dalle Crode's levering til kunder i Italien skal Dalle Crode meddele

disse gennem tryksager eller lignende, ved at de omtales i alle tilbud, prislister og fakturaer, under alle omstændigheder før eller samtidig med udfærdigelsen af de pågældende salgskontrakter. Salget i Italien er undergivet følgende betingelser:

Dalle Crode leverer mærkevarerne og gør samtidig udtrykkeligt køberen opmærksom på, at han ikke, selv eller gennem andre, må eksportere til Beneluxlandene. Såfremt den nævnte aftager ikke holder sig dette efterrettelig, pådrager han sig ansvar over for køber. Enhver overtrædelse fra hans eller tredjemands side kan medføre sagsanlæg om skadeserstatning fra firma Dalle Crode.«

Da Dalle Crode den 28. september 1969 opsagde denne aftale, mente Van Vliet, at betalingspligten for visse leverancer var faldet bort på grund af denne ophævelse. Dalle Crode udtog stævning mod Van Vliet ved underretten i Arnhem og nedlagde påstand om betaling af de beløb, der skyldtes for de nævnte leverancer. Van Vliet har på sin side fremsat modkrav, idet Dalle Crode påstås dømt til betaling af erstatning for manglende overholdelse af den indgåede aftale.

Dalle Crode har støttet sin påstand og begrundet opsigelsen af kontrakten med de ovennævnte artikler 4 og 5 i kontrakten og anført, at disse bestemmelser er ugyldige, fordi de strider imod EØF-traktatens artikel 85, stk. 1 uden samtidig at være omfattet af gruppefritagelsen i Kommissionens forordning nr. 67/67 af 22. marts 1967 (EFT-specialudgave 1967, s. 9; org. ref. JO 1967, nr. 57) om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3. Underretten i Arnhem har ved afgørelse af 3. februar 1972 taget Dalle Crode's påstand til følge, dømt Van Vliet til at betale det krævede beløb og afvist sidstnævntes krav. Van Vliet har efterfølgende appelleret denne afgørelse til appelretten i Arnhem.

Da appelretten i Arnhem mener, at den pågældende aftales ovennævnte klausuler strider mod traktatens artikel 85, stk. 1, har den undersøgt, om den som af Van Vliet anført i henhold til Kommissionens forordning nr. 27/67 af 22. marts 1967 er omfattet af en erklæring om uanvendelighed efter artikel 85, stk. 3.

Den har fundet, at dette problems løsning er forbundet med fortolkningen af nævnte forordnings artikel 3, navnlig ordene »indskrænker ... muligheder« i forbindelse med ordet »forhindre« og har ved kendelse af 18. februar 1975 besluttet at udsætte sagen og i henhold til EØF-traktatens artikel 177 at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

»1. Er en eneforhandlingsaftale mellem en fabrikant i en af medlemsstaterne og en eneforhandler andetsteds i fællesmarkedet også omfattet af de aftaler, der i henhold til artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 67/67 ikke er fritaget, når denne eneforhandlingsaftale indeholder bestemmelser, hvis overholdelse vil medføre, at alene fabrikanter og formidlere i den kontraherende fabrikants medlemsstat hindres i at afsætte de varer, aftalen omfatter, i det område, aftalen vedrører, samtidig med at formidlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører, alene hindres i at erhverve de varer, aftalen omfatter, fra den kontraherende fabrikants medlemsstat?

2. Har det for besvarelsen af spørgsmål 1 nogen betydning a) om det for formidlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører, er faktisk muligt at erhverve de varer, der er omfattet af aftalen, andetsteds i fællesmarkedet uden for det område, aftalen vedrører og uden for den kontraherende fabrikants medlemsstat, og b) såfremt denne faktiske mulidhed findes, om formidlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører — idet de under 1 omhandlede aftalevilkår overholdes — i mærkbart omfang afstår fra at gøre brug af denne mulighed?

2. En udskrift af forelæggelseskendelsen er indgået til Domstolen den 7. marts 1975.

Van Vliet Kwasten- en Ladderfabriek N.V., repræsenteret af advokat V. M. Phijffer, Nijmegen, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af sin juridiske rådgiver Bastiaan van der Esch som befuldmægtiget, har i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen indgivet skriftlige indlæg.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at åbne den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Skriftlige indlæg afgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for Domstolen

A — Indlæg fra Van Vliet Kwasten- en Ladderfabriek N.V.

1. Van Vliet har først forklaret, at den vare, den omtvistede kontrakt omhandler, i det foreliggende tilfælde er plastikskafter i diverse mål, former og farver til pensler, og firmaet har dernæst bestridt, at aftalens artikel 4 og 5 medfører, at konkurrencen fra de andre italienske virksomheder (fabrikanter eller mellemhandlere) med hensyn til salget af det pågældende produkt begrænses på markedet i Benelux.

Denne aftale, som er indgået mellem *en* nederlandsk eneforhandler og *en* italiensk fabrikant, har ikke på nogen vis skabt et lukket system, der forhindrer de italienske producenters eller handlendes adgang til markedet i Benelux. Selv om kontrakten indeholder et forbud mod, at Dalle Crode gennem sine italienske aftagere afsætter sine produkter på det nævnte marked, er den imidlertid ikke til hinder for, at disse produkter kan afhændes gennem fabrikanter eller mellemhandlere i Frankrig eller Tyskland.

2. Det kan ikke være afgørende for sagen, at de mulige kunder på markedet i Benelux mærker forsyningsvanskeligheder, eftersom de i den udstrækning, de ikke køber hos Van Vliet, må henvende sig til virksomheder i Frankrig eller Vesttyskland, der har importeret de pågældende produkter fra Italien. Dette er ikke en hindring for samhandelen inden for Fællesskabet i betragtning af dennes nuværende udvikling samt fjernelsen af toldbarriererne mellem medlemsstater, og ingen yderligere omkostning eller importafgift tynger således indførslen af de pågældende produkter. Selv om de mulige kunder i Benelux i øvrigt indkøber disse produkter i Frankrig eller Vesttyskland hos en anden handlende end Van Vliet, er der ikke tale om et ekstra led i samhandelen: den afstand de pågældende produkter tilbagelægger, er den samme i begge tilfælde, kun er ruterne forskellige.

Det kunne indvendes, at parallelimporten via Frankrig eller Vesttyskland er mere teoretisk end reel, men det foreliggende problem er, om den principielt er mulig. Det må blot ikke glemmes, at klausulerne i aftalen ikke er til hinder herfor, og at Dalle Crode under en forretningsmæssig synsvinkel, havde brug for en formidler, navnlig en fabrikant af pensler, for at dets produkter kunne komme frem til forbrugerne i Benelux. Om denne formidler eller fabrikant findes inden for eller uden for det beskyttede område har ingen betydning inden for rammerne af de frie varebevægelser i fællesmarkedet.

3. Van Vliet har anført, at en væsentlig del af den pågældende skade skyldtes, at Dalle Crode havde leveret direkte til andre kunder på det beskyttede område, og firmaet har dernæst gjort gældende, at i henhold til de kriterier, Kommissionen har fastsat i sin meddelelse af 27. maj 1970, er en eneforhandlingsaftale ikke uforenelig med traktaten, hvis de deltagende virksomheder har et så beskedent omfang, at selv en fuldstændig beskyttelse (hvorom der ikke er tale i det pågældende tilfælde) ikke føleligt påvirker konkurrencen på det marked, hvor

aftalen har virkning. Med hensyn hertil ville det være ganske ukorrekt at påstå, at den markedsandel for de pågældende produkter, som de to partnere på grund af den omtvistede kontrakt har i Benelux i det foreliggende tilfælde er højere end 5 %, thi denne andel kan ikke beregnes korrekt, uden at også substititutionsvarer tages i betragtning. Det er derimod korrekt, at den årlige omsætning for de virksomheder, der deltager i aftalen, er væsentligt lavere end 15 000 000 RE (55 000 000 gylden på daværende tidspunkt).

På grundlag af disse bemærkninger har Van Vliet konkluderet, at den omtvistede salgskontrakt ikke har været til hinder for, at andre italienske fabrikanter af og handlende med plastikskafter til pensler direkte kunne afsætte deres produkter — de samme som aftalens — på det område, hvor aftalen har virkning. Den eneste begrænsning, som følger af aftalen, består i, at italienske fabrikanter og handlende, som har købt plastikskafter hos Dalle Crode, ikke kan sælge disse direkte på det beskyttede område. Dalle Crode selv har i henhold til aftalen kunnet skabe en parallelimport ved at levere de pågældende varer til fabrikanter eller handlende i Frankrig eller Vesttyskland, som det ikke har været forpligtet til at pålægge et forbud mod, at disse produkter blev videresolgt i Benelux.

B — Indlæg fra Kommissionen for EF

Kommissionen har først henvist til sin forordning nr. 67/67 af 22. marts 1967 (EFT-specialudgave 1967, s. 9; org. ref. JO 1967, nr. 57) — udstedt i henhold til Rådets forordning nr. 19/65 af 2. marts 1965 (EFT-specialudgave 1965-1966, s. 31; org. ref. JO 1965 nr. 36) — om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3 på visse kategorier af eneforhandlingsaftaler og samordnet praksis efter artikel 85, stk. 1.

Kommissionen har dernæst henvist til nævnte forordnings artikel 1, 2 og 3 og udleder af disse bestemmelser, at visse eneforhandlingsaftaler må betragtes som i overensstemmelse med traktaten, dog på en bestemt betingelse, nemlig at det marked, aftalen omfatter, er åbent for de pågældende produkter, som kan erhverves andetsteds i Fællesskabet. Såfremt denne betingelse ikke opfyldes, kan aftalen ikke falde ind under den i forordning nr. 67/67 nævnte fritagelse, men omfattes uden videre af traktatens artikel 85, stk. 1. Efter disse betragninger har Kommissionen taget stilling til de to spørgsmål og bemærket følgende:

a) Vedrørende det første spørgsmål

En sådan aftale, som beskrives i det første spørgsmål, hører under artikel 3, litra b) i forordning nr. 67/67 og kan følgelig ikke gøres til genstand for fritagelse efter denne forordning. Selv om det er korrekt, at der i det pågældende tilfælde kan ske en parallelimport til Benelux fra andre medlemsstater end Italien, er det også korrekt, at det er umuligt at importere fra sidstnævnte stat. Den foreliggende aftale bevirker således, at muligheden for at afsætte eller købe de pågældende varer andetsteds i fællesmarkedet begrænses, thi dels kan mellemhandlerne eller forbrugerne i Benelux ikke skaffe de pågældende varer fra Dalle Crodes italienske aftagere, dels må disse samme aftagere ikke afsætte produkterne i Benelux. Netop derfor strider den omtvistede aftale også mod princippet om frie varebevægelser inden for Fællesskabet, som ligger til grund for traktatens artikel 85. Selv om handelen med de pågældende varer faktisk forbliver fri mellem de øvrige medlemsstater indbyrdes, er den for disse staters og Italiens vedkommende undergivet den pågældende begrænsning.

b) Vedrørende det andet spørgsmål

De hypoteser, der indeholdes i det andet spørgsmål, ændrer intet ved den ovenfor angivne løsning på første spørgsmål.

Selv om det nemlig blev antaget, at de pågældende produkter kunne importeres til Benelux fra andre medlemsstater, er

forholdet ikke desto mindre det, at en aftale som den foreliggende er til hinder for, at de produkter, som er på markedet i Italien, frit kan bevæge sig inden for fællesmarkedet, da direkte indførsel fra dette land er udelukket ved eneforhandlingsaftalen. Desuden kan det ikke udelukkes, at formidlerne og forbrugerne i Benelux, selv om de gør brug af muligheden for at erhverve de pågældende produkter i andre af Fællesskabets medlemsstater, alligevel ikke ville foretrække at importere dem direkte fra Italien. Således er under alle omstændigheder en del af fællesmarkedet lukket på grund af den omtvistede eneforhandling.

Kommissionen har sammenfattende foreslået at besvare de stillede spørgsmål således:

»1. En eneforhandlingsaftale, der indgås mellem en fabrikant i en af medlemsstaterne og en eneforhandler andetsteds i fællesmarkedet og hvorved det bestemmes, at aftagerne i fabrikantens medlemsstat forhindres i at sælge de varer, aftalen omfatter i det område, aftalen vedrører, er en aftale, som i henhold til artikel 3 i forordning nr. 67/67 ikke er fritaget.

2. For bedømmelsen af en aftale af denne art er det uden betydning, om det for mellemhandlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører fortsat er faktisk muligt at erhverve de varer, der er omfattet af aftalen, andetsteds i fællesmarkedet, men uden for fabrikantens medlemsstat. Det er ligeledes uden betydning, om formidlerne og forbrugerne gør brug af denne mulighed.«

III — Den mundtlige forhandling

Parterne i hovedsagen og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 9. juli 1975.

Herunder har Fratelli Dalle Crode, repræsenteret af advokat Teixeira de Mattos, Amsterdam, bl.a. anført følgende:

— Den omtvistede begrænsning, der er pålagt Dalle Crode hører ikke under de begrænsninger, som udtømmende er opregnet i artikel 2 i forordning nr. 67/67. Der er ikke tale om en begrænsning, som er pålagt eneforhandleren, da den rammer producenten. Desuden rammer den også tredjemænd, eftersom den indeholder et forbud mod, at italienske handlende, der køber de af kontrakten omfattede vareprodukter hos Dalle Crode, eksporterer til Benelux.

— Angående muligheden af at importere de nævnte produkter til Benelux via Frankrig eller Tyskland er denne alene teoretisk, idet Dalle Crodes forsøg herpå er mislykkedes.

— Den omtvistede aftale omfatter ikke alene plastikskafter og penseldele i plastik, men også pensler med plastikskaft. Man har villet undgå konkurrence i Nederlandene og Benelux fra italienske handlende, der har købt dette sidstnævnte produkt hos Dalle Crode, idet Van Vliet også selv har fremstillet penslerne på grundlag af løse dele. Disse handlende udgør i øvrigt omtrent halvdelen af det italienske marked for de pågældende produkter.

— Dalle Crode bestrider på det kraftigste Van Vliets påstand om, at det skulle have leveret de omtvistede varer direkte til det beskyttede område. Denne påstand er i øvrigt irrelevant i det foreliggende tilfælde;

I samme retsmøde har Van Vliet Kwasten- en Ladderfabriek N.V., repræsenteret af advokat M. V. Phijffer, nærmere anført følgende:

— Løsningen på det af den nationale ret stillede problem skal ske under hensyn til den foreliggende sags faktiske omstændigheder og reelle baggrund.

— Anvendelsen af artikel 3 i forordning nr. 67/67 er betinget af 2 faktorer. Det forudsættes, at kontrahenterne »indskrænker (formidlernes eller forbrugernes) muligheder for at skaffe sig« de af aftalen omhandlede varer,

»navnlig« hvis de gør rettigheder gældende eller træffer foranstaltninger »for at hindre ... i at blive forsynet« med disse varer.

— Den omtvistede aftale omfattes ikke af den nævnte artikel 3, da de pågældende produkter findes i andre medlemsstater i Fællesskabet og let kan importeres til Benelux fra disse. I øvrigt er denne aftale indgået på ubestemt tid og kan ophæves ved simpel opsigelse.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 17. september 1975.

Præmisser

1 Ved kendelse af 18. februar 1975, indgået til Domstolens justitskontor den 7. marts 1975, har Gerechtshof (appelretten) i Arnhem i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 85 samt af artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 67/67 af 22. marts 1967 (EFT-specialudgave 1967, s. 9; org. ref. JO 1967, nr. 57);

2 begge spørgsmål vedrører det forhold om en eneforhandlingsaftale, der indgås mellem en fabrikant i en medlemsstat og en eneforhandler i en anden medlemsstat, og hvorefter fabrikanten forpligter sig til at forbyde formidlere og forbrugere i hans medlemsstat at sælge de produkter, der er omfattet af aftalen, inden for det område, aftalen vedrører, kan forenes med fællesskabsrettens konkurrencebestemmelser;

3 i det første spørgsmål spørges, om en sådan aftale er omfattet af artikel 3 i forordning nr. 67/67 og således ikke falder ind under de kategorier af aftaler, som traktatens artikel 85, stk. 1 i medfør af artikel 1 i forordning nr. 67/67 er erklæret uanvendelig på;

4 i det andet spørgsmål spørges, om det har nogen betydning for besvarelsen af det første spørgsmål, om formidlere og forbrugere, i det område aftalen vedrører, har en faktisk mulighed for at købe de omhandlede produkter andetsteds i fællesmarkedet uden for fabrikantens medlemsstat, og om de benytter sig af denne mulighed.

5 Som følge af sammenhængen mellem disse to spørgsmål vil de blive behandlet under ét.

6 I artikel 1 i Kommissionens forordning nr. 67/67 af 22. marts 1967 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3 på kategorier af eneforhandlingsaftaler defineres de aftaler, på hvilke traktatens artikel 85, stk. 1 er erklæret uanvendelig;

7 som det fremgår af forordningens 6. og 7. betragtning, skal begrundelsen for, at traktatens artikel 85, stk. 1 ikke skal finde anvendelse på eneforhandlingsaftaler af den således definerede kategori, søges i de fordele med hensyn til forbedring og kontinuitet i forsyningerne samt til fortsat konkurrence, som sådanne aftaler i samhandelens nuværende situation særligt giver små og middelstore virksomheder;

8 imidlertid anføres det i samme forordnings 9. og 10. betragtning, at »fritagelsen må gøres afhængig af visse betingelser«, for at de fordele, der opnås gennem eneforhandlingen, kommer forbrugerne til gode, og for at konkurrencen i handelsleddene sikres;

9 med henblik herpå bestemmes i forordningens artikel 3, at bestemmelserne i artikel 1, stk. 1 ikke finder anvendelse, hvis

».....

b) kontrahenterne indskrænker formidlernes eller forbrugernes muligheder for at skaffe sig de af aftalen omfattede varer hos andre forhandlere inden for fællesmarkedet, navnlig hvis kontrahenterne

1. .....

2. ... træffer foranstaltninger for at hindre forhandlere eller forbrugere andetsteds inden for fællesmarkedet i at blive forsynet med de varer, aftalen omfatter, eller i at afsætte dem i det område, aftalen vedrører«;

10 det fremgår af denne bestemmelse, at uanset visse kategorier af eneforhandlingsaftaler, der vedrører medlemsstaternes samhandel, i medfør af forordning nr. 67/67 undtages fra anvendelsesområdet for traktatens artikel 85, stk. 1, kræves det dog i denne forordning, at sådanne aftaler ikke må have til følge, at muligheden for at forsyne sig med de omhandlede produkter inden for Fællesskabet forhindres, eller at der sker en opdeling af markederne, der strider mod fællesmarkedets grundlæggende principper;

11 i medfør af førnævnte bestemmelse vil de betingelser, der kan begrunde, at artikel 85, stk. 1 ikke skal finde anvendelse, først være opfyldt, når eneforhandlingsaftalen ikke hindrer muligheden for parallelimport.

12 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at den omstridte eneforhandlingsaftale forpligter fabrikanten til at forbyde forhandlere og forbrugere i hans medlemsstat at eksportere eller lade de omhandlede produkter eksportere til det område, aftalen vedrører;

13 da denne aftale således indeholder bestemmelser om, at en af parterne skal træffe foranstaltninger for at forhindre, at forhandlere og forbrugere i fabrikantens medlemsstat sælger det omhandlede produkt i det område, aftalen vedrører, falder den ind under et af de tilfælde, der omhandles i artikel 3, litra b), nr. 2 i forordning nr. 67/67;

14 da en sådan klausul er en hindring for tredjemands handlefrihed, går den ud over de begrænsninger, en eneforhandlingsaftale kan indeholde, hvis den skal falde uden for forbudet i traktatens artikel 85, stk. 1;

15 da desuden muligheden for parallelimport udelukkes, bevirker denne aftale, at formidlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører, begrænses i deres forsyningsmuligheder;

16 selv om det antages, at formidlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører, skulle have faktisk mulighed for — uanset om de benytter den — at forsyne sig med de omhandlede produkter på fællesmarkedet uden for fabrikantens stat, vil den nævnte begrænsning, som i betydeligt omfang forhindrer parallelimport af disse produkter, medføre, at eneforhandlingsaftalen er omfattet af artikel 3 i den nævnte forordning.

17 Det følger heraf, at en eneforhandlingsaftale mellem en fabrikant i en medlemsstat og en eneforhandler andetsteds i fællesmarkedet er omfattet af artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 67/67/EØF, når den forpligter fabrikanten til at forbyde formidlere og forbrugere i hans stat at eksportere eller lade de pågældende produkter eksportere til det område, aftalen vedrører, og når den har den virkning, at formidlere og forbrugere i dette område i betydeligt omfang afskæres fra at erhverve disse produkter direkte fra fabrikantens stat;

18 en sådan aftale er omfattet af artikel 3 i forordning nr. 67/67, selv om formidlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører, har faktisk mulighed — uanset om de benytter den — for at erhverve de af aftalen omhandlede produkter på fællesmarkedet uden for fabrikantens stat.

Vedrørende sagsomkostningerne

19 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres, og da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, som ved kendelse af 18. februar 1975 er forelagt den af Gerechtshof i Arnhem, for ret:

1. **En eneforhandlingsaftale mellem en fabrikant i en medlemsstat og en eneforhandler andetsteds i fællesmarkedet er omfattet af artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 67/67/EØF, når den forpligter fabrikanten til at forbyde formidlere og forbrugere i hans stat at eksportere eller lade de pågældende produkter eksportere til det område, aftalen vedrører, og når den har den virkning, at formidlere og forbrugere i dette område i betydeligt omfang afskæres fra at erhverve disse produkter direkte fra fabrikantens stat.**

2. **En sådan aftale er omfattet af artikel 3 i forordning nr. 67/67, selv om formidlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører, har faktisk mulighed — uanset om de benytter den — for at erhverve de produkter, der omhandles af aftalen, på fællesmarkedet uden for fabrikantens stat.**

Lecourt Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Monaco

Pescatore Kutscher Sørensen O'Keeffe

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 1. oktober 1975.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident